

מסבירון: לקראת פרסום חוות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ) בשאלת המדיניות והפעולות של ישראל ב"שטחים הפלסטיניים הכבושים"

ב-19 ביולי 2024 יפרסם בית הדין הבינלאומי לצדק (ה-ICJ) שבהאג את חוות הדעת המייעצת שלו בעניין "ההשלכות המשפטיות הנובעות מהמדיניות והפרקטיקות של מדינת ישראל בשטחים הפלסטיניים הכבושים, לרבות מזרח ירושלים". מהי מהות ההליך בפני בית הדין ומהן השאלות המרכזיות שהובאו בפניו וההשלכות האפשריות של חוות הדעת?

פרופ' עמיחי כהן, עו"ד מירית לביא, ד"ר ערן שמיר-בורר

חלק א: בית הדין הבינלאומי לצדק וההליך של "חוות דעת מייעצת"

מהו בית הדין הבינלאומי לצדק?

בית הדין הבינלאומי לצדק (International Court of Justice) הממוקם בעיר האג שבהולנד, מוגדר במגילת האו"ם כגוף השיפוטי המרכזי של האו"ם.

בבית הדין יושבים 15 שופטים הנבחרים על-ידי העצרת הכללית של האו"ם. כיום חברים בבית הדין שופטים מהמדינות הבאות: לבנון (נשיא בית הדין), אוגנדה (סגנית נשיא בית הדין), ארצות הברית, צרפת, יפן, גרמניה, אוסטרליה, רומניה, סלובקיה, מקסיקו, ברזיל, הודו, סין, סומליה ודרום אפריקה. בהתאם לחוקת בית הדין, השופטים מחויבים לפסוק באופן עצמאי ובלתי-תלוי באינטרסים של מדינות האם שלהם.

מגילת האו"ם קובעת לבית הדין שני תפקידים מרכזיים:

א. יישוב סכסוכים בין מדינות החברות בארגון האו"ם, אשר נתנו הסכמתן לסמכות השיפוט של בית הדין (הסכמה זו אפשר שתניתן באופן כללי, בהקשר של אמנה פרטנית, או אד-הוק ביחס לסכסוך מסוים). זוהי המסגרת לדיון המתנהל בימים אלה בתביעה שהגישה דרום אפריקה נגד מדינת ישראל בטענה להפרה של האמנה למניעת הפשע של השמדת עם (אמנת הג'נוסייד), אמנה עליה חתומות דרום אפריקה וישראל, ואשר כוללת סעיף המקנה סמכות שיפוט לבית הדין ביחס לסכסוכים הנוגעים ליישום או לפרשנות האמנה.

ב. "חוות דעת מייעצת" בשאלות משפטיות שהופנו לבית הדין על-ידי העצרת הכללית של האו"ם, מועצת הביטחון של האו"ם וארגונים נוספים הפועלים תחת חסות האו"ם. הפניית בקשה לחוות דעת כאמור אינה מותנית בהסכמה של המדינה שיש לה עניין ישיר בסוגיה. כמו כן, להבדיל מן ההליך של יישוב סכסוכים, למדינה שיש לה עניין ישיר בחוות הדעת אין זכות למנות שופט "אד הוק" מטעמה.

מהו ההליך של "חוות דעת מייעצת"?

כאמור, העצרת הכללית של האו"ם וכן גופים מסוימים של הארגון יכולים להפנות לבית הדין בקשה לקבלת חוות דעתו בשאלות משפטיות. במסגרת

אמיר אלשטיין

יו"ר הוועד המנהל

הנשיא העשירי ראובן ריבלין

יו"ר של כבוד

יוחנן פלסנר

נשיא

ברנד מרכוס

יו"ר בינלאומי

חברי הוועד המנהל

עו"ד ליאת אהרנסון

אלי גרוני

פרופ' וד ניצקי-סרוסי

ד"ר חן ליכטנשטיין

מול מועלם

שגריר לשעבר סלי מרידור

פרופ' פאדיה נאסר אבו-אלהיג'א

עו"ד אבי פישר

ד"ר מיכל צור

יוסי קוצ'יק

המועצה הבינלאומית

פרופ' רונלד דניאלס, יו"ר

השופטת רוזלי סילברמן אבלה, קנדה

שגריר לשעבר מרטין אינדיק, ארה"ב

אן אפלבוואם, ארה"ב

פרופ' ורנון בוגדנור, בריטניה

השופטת דורית ביניש, ישראל

השופט סטיבן ברייד, ארה"ב

ד"ר ג'וזף ג'ופה, גרמניה

פרופ' משה הלברטל, ישראל

פרופ' מייקל וולצר, ארה"ב

פרופ' רוברט מונקי, ארה"ב

פרופ' כריסטוף מרקשק, גרמניה

השופט אברהם סופר, ארה"ב

ברט סטפנס, ארה"ב

פרופ' ארווין קוטלר, קנדה

פרופ' גרהרד קספר, ארה"ב

פרופ' יהודה ריינהרץ, ארה"ב

פרופ' גבריאלה שלו, ישראל

סגני נשיא

פרופ' סוזי נבות, מחקר

פרופ' קרית פלוג, מחקר

ד"ר ישי [גסין] פרס, אסטרטגיה

עמיתים בכירים

פרופ' איתי אטר

פרופ' תמר הרמן

פרופ' נתן זוסמן [אורח]

פרופ' עמיחי כהן

מר תומר לוטן [אורח]

פרופ' יותם מרגלית

פרופ' דניאל סטמן

פרופ' בני פורת

פרופ' מרדכי קרמיניצר

פרופ' גדעון רהט

ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר

פרופ' יובל שני

מייסדים

ד"ר אריק כרמון

מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ (1920-2021)

ההליך, מדינות החברות באו"ם וארגונים בינלאומיים, לרבות מדינה שיש לה עניין ישיר בהליך, רשאים להגיש עמדותיהם לבית הדין.

”חוות דעת מייעצת” תכלול לרוב את החלקים הבאים:

א. סקירה של הפרוצדורה שקדמה לבקשה לחוות דעת.

ב. דיון בסמכות של בית הדין לתת את חוות דעת. במסגרת זו, בית הדין בוחן, בין היתר, את סמכות הגוף שפנה אליו לבקש את חוות הדעת; אם השאלה שהופנתה לבית הדין היא אומנם שאלה משפטית (להבדיל, למשל, מניסיון להביא את בית הדין להכריע בסכסוך בין מדינות תחת הכסות של חוות דעת משפטית); אם יש בפני בית הדין את התשתית העובדתית הנחוצה; ואם יש טעמים אחרים להימנע מלדון בעניין. הניסיון מלמד כי באופן כללי, בית הדין נוקט גישה מרחיבה ביחס לסמכותו לדון בבקשה לחוות דעת מייעצת ומעולם לא דחה בקשה לחוות דעת מטעמים שבשיקול דעת.

ג. דיון לגופה של השאלה המשפטית שהופנתה לבית הדין. יצוין, כי בית הדין אינו מחויב לנוסח של השאלות המשפטיות שהופנו אליו ורשאי לנסח את השאלות אליהן הוא נדרש בהתאם לשיקול דעתו.

מאז שנת 1946, בסמוך לאחר הקמתו, בית הדין נתן 23 חוות דעת מייעצות. הנושאים אליהם נדרש בית הדין מגוונים, ומשתרעים מסוגיות מנהלתיות הנוגעות לעבודת האו"ם (למשל, זכויות וחסינויות של האו"ם), עובר דרך שאלות משפטיות שלהן נגיעה רחבה יחסית למדינות (למשל, החוקיות של השימוש בנשק גרעיני), ועד שאלות שנויות במחלוקת הנוגעות למדינות פרטניות (למשל, התוקף של הצהרת העצמאות של קוסובו וחוקיות הנוכחות הבריטית באיי צ'אגוס (מאוריציוס)).

מה המעמד של "חוות דעת מייעצת"? האם היא מחייבת?

חוות הדעת מייעצות כשמך כן הן – בעלות מעמד מייעץ בלבד. אין להן מעמד משפטי מחייב כלפי המדינות החברות באו"ם, ולרוב גם לא כלפי מוסדות האו"ם (אם כי יש הטוענים שחוות הדעת מחייבת את הגופים המקצועיים של האו"ם כחוות דעת משפטית פנימית). בהתאם, חוות הדעת אינה כוללת צווים אופרטיביים מחייבים המופנים כלפי מדינות.

עם זאת, לחוות דעת מייעצות עדיין ייתכנו השלכות מעשיות של ממש:

ראשית, מעצם מעמדו של בית הדין כמוסד השיפוטי של האו"ם, ולאור המוניטין המקצועי הגבוה של חלק משופטיו, הקביעות של בית הדין נתפסות במקרים רבים כמשקפות פרשנות מקובלת של המשפט הבינלאומי, וככאלה משפיעות על העמדות המשפטיות של מדינות.

שנית, קביעות משפטיות של בית הדין עשויות להשפיע על העמדות המשפטיות של בתי דין בינלאומיים אחרים, כמו גם של בתי משפט מדינתיים. כך למשל, הטריבונל הבינלאומי לדיני ים (ITLOS) הפועל מכוח אמנת משפט הים, קבע בעבר כי חוות דעת של בית הדין הבינלאומי לצדק מהווה "הצהרה בת-סמכא" במשפט הבינלאומי ביחס לשאלות שהוא בוחן, וכי יכולות להיות לקביעות של בית הדין העולות מחוות דעת מייעצת תוקף משפטי. בהתאם לכך,

קבע הטריבונל בשנת 2021 כי קביעותיו של בית הדין הבינלאומי לצדק בחוות הדעת המייעצת שלו בנושא הסכסוך בין בריטניה ומאוריציוס ביחס לאיי צ'אגוס רלוונטיות להליך קביעת הגבול הימי בין מאוריציוס למלדיביים (ר' [כאן](#), עמ' 78-77). בדומה לכך, כאשר שופטי בית הדין הפלילי הבינלאומי (ICC) נדרשו לשאלה אם יש ל-ICC סמכות ביחס לסכסוך הישראלי-פלסטיני, הם ציטטו בהחלטתם משנת 2021 מתוך חוות דעת מייעצות של בית הדין הבינלאומי לצדק, בין היתר ביחס לשאלת זכותם של הפלסטינים להגדרה עצמית (ר' [כאן](#)).

לבסוף, לקביעות שליליות של בית עלולות להיות גם השלכות עקיפות במישור הלגיטימציה הבינלאומית של מדינה ושל פעולותיה. השלכות אלה עשויות בתורן להשליך על התגובה של גורמים שונים, דוגמת מדינות, חברות מסחריות ומוסדות השכלה ותרבות.

חלק ב: חוות דעת מייעצות בהקשר של ישראל וההליך הנוכחי בפני בית הדין

מה ניסיון העבר של ישראל עם ההליך של "חוות דעת מייעצת"?

בית הדין נדרש בעבר לתת חוות דעת מייעצות בעניינים בעלי זיקה ישירה למדינת ישראל. המקרה הנוכחי הוא השלישי בהקשר ישראלי.

הפעם הראשונה היתה בשנת 1949, עוד טרם קבלתה של ישראל לאו"ם. בספטמבר 1948 נרצח הרוזן פולקה ברנדוט, שליח האו"ם להשגת הסכם שביתת הנשק במלחמת השחרור, בעת שביקר בישראל. העצרת הכללית של האו"ם הפנתה לבית הדין בקשה לחוות דעת בשאלה אם האו"ם עצמו יכול לדרוש פיצויים מישראל, עקב מעשה הטרור שבוצע בשטחה כלפי שליח דיפלומטי של האו"ם, כאשר ישראל טרם הפכה לחברה באו"ם. בית הדין השיב על שאלה זו בחיוב.

בפעם השנייה, בשנת 2004, בית הדין חיווה את דעתו לבקשת העצרת הכללית של האו"ם, וקבע שבניית המכשול הביטחוני שישראל החלה לבנות ביהודה ושומרון ("the wall", בלשונו של בית הדין) מפרה את המשפט הבינלאומי. בית הדין חיווה דעתו כי ישראל מחויבת להפסיק את העבודות לבניית המכשול וכי עליה לפצות על הנזקים שנגרמו מכך. בנוסף, בית הדין קבע כי כל המדינות מחויבות שלא להכיר במצב הבלתי-חוקי שנוצר מבניית המכשול הביטחוני ולהימנע מלסייע בשימור המצב. כמו כן, קבע בית הדין כי המדינות שחברות באמנת ז'נובה הרביעית מחויבות להבטיח שישראל תעמוד במחויבותיה לפי דיני החלימה. לבסוף, בית הדין קבע כי על האו"ם לשקול לנקוט בפעולות נוספות כדי להוביל לסיום המצב הבלתי חוקי שנובע מבניית המכשול.

חוות הדעת בנושא המכשול הביטחוני כללה גם קביעות משפטיות עקרוניות בהקשר של הסכסוך הישראלי-פלסטיני הרלוונטיות גם להליך הנוכחי. בין השאר, קבע בית הדין כי לעם הפלסטיני זכות להגדרה עצמית, וכי ישראל מפריעה (impedes) למימושה, וכן כי גבולות שביתת הנשק משנת 1949 ("הקו הירוק") הם ברירת המחדל לגבולות המדינה הפלסטינית אלא אם הצדדים יסכימו אחרת. קביעות אלו נתפסות על-ידי מדינות רבות בעולם כמשקפות את עמדת המשפט הבינלאומי בסוגיות אלו. כאמור לעיל, בית הדין הפלילי הבינלאומי הפנה בעבר לחוות דעת זו כאשר קבע בדעת רוב כי יש לו סמכות ביחס לסכסוך הישראלי-פלסטיני. בתוך כך, הוא ציין כי חוות הדעת הכירה בזכותם של הפלסטינים להגדרה עצמית ב"שטחים הפלסטינים הכבושים", וכי ישראל מעכבת מימושה של זכות זו (ר' [כאן](#), עמ' 53).

מה הרקע להליך הנוכחי בפני בית הדין ומהן השאלות המשפטיות שהפנו אליו?

ב-30 לדצמבר 2022, קיבלה העצרת הכללית של האו"ם החלטה לבקש מבית הדין חוות דעת מייעצת בשאלות הבאות:

"בהתחשב בכללים ובעקרונות המשפט הבינלאומי, לרבות מגילת האומות המאוחדות, המשפט ההומניטרי הבינלאומי, דיני זכויות האדם הבינלאומיים, החלטות רלוונטיות של מועצת הביטחון, העצרת הכללית ומועצת זכויות האדם, וחוות הדעת המייעצת של בית המשפט מיום 9 ביולי 2004 [בעניין מכשול הביטחון]:

א. מהן ההשלכות המשפטיות הנובעות מההפרה המתמשכת של ישראל של זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית, מהכיבוש הממושך (prolonged occupation) שלו, ומההתנחלויות והסיפוח של השטח הפלסטיני שנכבש מאז 1967, לרבות צעדים שננקטים במטרה לשנות את ההרכב הדמוגרפי, אופייה ומעמדה של ירושלים, ומאימוץ חקיקה ואמצעים מפלים?

ב. כיצד משפיעות המדיניות והפעולות (practices) של ישראל הנוכחיות בסעיף לעיל על מעמדו המשפטי של הכיבוש, ומהן ההשלכות המשפטיות הנובעות ממעמד זה על כל המדינות והאו"ם?"

השאלות הנ"ל נוסחו כחלק מהחלטה שכללה גינוי נרחב למדיניות ישראל בשטחים (יהודה והשומרון, רצועת עזה ומזרח ירושלים). הצביעו בעד החלטה 87 מדינות (ובכללן לוקסמבורג, מלטה, ארגנטינה, פולין, פורטוגל, רוסיה ואיחוד האמירויות), 26 מדינות התנגדו (ובכללן אוסטרליה, אוסטרליה, ארה"ב, בריטניה, קנדה, גרמניה, הונגריה ורומניה. וכן מדינות כמו ליבריה, קניה וקוסטה ריקה), 53 נמנעו (ובכללן קפריסין, יוון, דנמרק, צרפת, פינלנד, הודו, יפן, הולנד, ניו זילנד ונורבגיה), ו-27 נעדרו.

לבית הדין הוגשו הצהרות על-ידי 57 מדינות (ובהם "מדינת פלסטין") וארגונים בינלאומיים (ובהם הליגה הערבית וארגון המדינות האסלאמיות). כמו כן, בחודש פברואר 2024 הקדיש בית הדין שבוע לטיעונים בעל-פה שבו נציגים של 49 מדינות ושלושה ארגונים הציגו את עמדותיהם בפני בית הדין.

מדינת ישראל הגישה לבית הדין ביום 24 ביולי 2023 הצהרה קצרה יחסית, שבה טענה מדוע בית הדין צריך לדחות את הבקשה ליתן חוות דעת מייעצת במקרה הנוכחי, מבלי להידרש לגופן של הטענות שהועלו נגדה.

מהן עיקר הטענות שהועלו נגד ישראל?

הפלסטינים ומדינות רבות התומכות בהם, העלו שורה של טענות לכך שהמדיניות של ישראל ביחס לשליטתה בשטחים היא בלתי חוקית. בתוך כך, עלו הטיעונים המרכזיים הבאים:

א. ישראל סיפחה למעשה את מזרח ירושלים, ועוסקת בסיפוח "זוחל" וקבוע של יהודה ושומרון למדינת ישראל. כך למשל, נטען כי הממשלה הנוכחית פועלת להעברת הסמכויות הצבאיות בשטח הכבוש לגורמים ממשלתיים באמצעות מינויו של השר בצלאל סמוטריץ', אשר הצהיר בעבר כי בכונתו להחיל באופן מלא את החקיקה הישראלית על

השטחים, כשר במשרד הביטחון שיחיל סמכויות אזרחיות על שטחי יהודה ושומרון. באופן דומה, מדינת ישראל החילה את המשפט הישראלי על מזרח ירושלים, ובכירים בממשלות ישראל הצהירו בשנים האחרונות על הכוונה להחיל את הריבונות הישראלית על שטחי יהודה ושומרון. נטען כי סיפוח של שטח כבוש הוא אסור לפי המשפט הבינלאומי.

ב. מדיניות ההתנחלויות, אשר לטענת הפלסטינים היא חלק ממדיניות הסיפוח, נועדה לשנות באופן בלתי הפיך את המציאות בשטח. כך למשל, ישראל הקצתה 60% משטחי יהודה ושומרון (אזור C) לצורך הקמת ההתנחלויות ותשתיות ביטחוניות ואחרות, והותירה רק אחוז אחד למגורי פלסטינים. עוד נטען כי ישראל מקדמת עקירה של פלסטינים בשטחי יהודה ושומרון, בין היתר בדרך של הריסת בתי פלסטינים וחשיפתם לאלימות קשה מצד גורמי ביטחון ומתנחלים.

ג. ישראל שוללת שורה ארוכה של זכויות מהפלסטינים על בסיס גזעני ופוגעת בזכויות בסיסיות שלהם, בין היתר באמצעות החלת מערכות משפט שונות ביחס לישראל ולפלסטינים, ולפיכך נוקטת במדיניות של אפרטהייד. במסגרת זו נטענו טענות ביחס למעצרים שרירותיים, הריסות בתים, מניעת תנועה, פגיעה בזכות לחיי משפחה, הפקעת קרקעות והחלת ענישה קולקטיבית על פלסטינים. יצוין, כי "מדינת פלסטין" טענה כי היחס המפלה חל גם כלפי ערביי ישראל, למשל לאור חקיקת חוק הלאום בשנת 2018.

ד. ישראל שוללת את זכותם של הפלסטינים להגדרה עצמית, זכות המוגנת לפי המשפט הבינלאומי. לטענת הפלסטינים, לאור קיומה של הזכות להגדרה עצמית, אסור לישראל לבצע "מניפולציה דמוגרפית" – להעביר בכוח פלסטינים מתוך השטח הכבוש החוצה, ולהעביר מתנחלים לתוך השטח הכבוש. כמו כן, לאור קיומה של זכות זו, לפלסטינים ריבונות מלאה על משאבים טבעיים בשטח הכבוש, וכן זכותם לקבוע את הסטאטוס הפוליטי שלהם.

נטען, כי הפועל היוצא של המדיניות והפעולות הנ"ל הוא שעצם השליטה הישראלית ביהודה ושומרון היא בלתי חוקית, וכי ישראל מחויבת להפסיק את כלל הפעולות הלא-חוקיות ולחדול מיידית משליטתה בשטח, ולפצות על הנזק שנגרם מהפעילות הבלתי חוקית.

מהן עיקר הטענות שהועלו נגד ההתערבות של בית הדין לגופן של השאלות שהופנו אליו?

מדינת ישראל והמדינות הספורות שהתנגדו להתערבות של בית הדין, התמקדו בטענות מדוע לא ראוי לבית הדין להשיב לגופן של השאלות שהופנו אליו על-ידי העצרת הכללית, ונמנעו לרוב מהתייחסות לטענות המהותיות שהופנו נגד ישראל. נזכיר להלן מספר טענות שהועלו על-ידי ישראל ומדינות נוספות מדוע בית הדין צריך לדחות את השאלות שהופנו אליו ולהימנע מלהידרש לגופן, זאת בהיעדר סמכות ומכיוון שבלתי-ראוי שיידרש לשאלות אלה:

א. הסכסוך הישראלי-פלסטיני כולו הוא נושא פוליטי ולא משפטי. ככזה הוא מצוי במשא ומתן בין הצדדים, ולכן אין זה מתפקידו של בית הדין להתערב בנושא. מתן חוות דעת בנושא מורכב זה, לכאורה בטענה כי

מדובר בשימוש נאות בסמכות המייעצת של בית הדין, יגרום ליותר נזק מתועלת.

ארצות הברית, למשל, התמקדה בטענותיה בתחימת הסמכות של בית הדין, וטענה כי ראוי שבית הדין ייקח בחשבון ולא יפגע במאמצים לקידום משא ומתן לפתרון שתי המדינות, למימוש חזון של שלום וביטחון ולהגשמת פתרון הוגן וארוך טווח. יודגש, כי ארצות הברית הבהירה שהיא אינה טוענת שבית הדין לא יכול להחליט בסוגיה או כי עליו להימנע מלשקול בהליך טענות של הפרת המשפט הבינלאומי. עם זאת, היא טענה כי כאשר בית הדין בוחן את הסוגיות שהובאו לפתחו, עליו לזכור כי לא ניתן לפתור את הסכסוך כולו באמצעות חוות דעת מייעצת תוך התייחסות לפעולות של צד אחד לסכסוך בלבד (ר' [כאן](#) ו**כאן**).

ב. העצרת הכללית של האו"ם, שהפנתה לבית הדין את הבקשה לחוות דעת מייעצת, איננה הגוף המוסמך לעסוק בנושא זה, המצוי בסמכותה של מועצת הביטחון של האו"ם שהיא הגוף המוסמך לעסוק בנושאי השלום והביטחון במסגרת האו"ם. טענה זו הועלתה למשל על-ידי קנדה ובריטניה.

ג. חלק מהמדינות שהגישו עמדות אשר התנגדו למעורבותו של בית הדין בסוגיה, למשל פיג'י והונגריה, טענו כי חוות דעת בנושא תפגע בזכותה של ישראל לביטחון, ורק תלבה את המתחים ותחמיר את הסכסוך.

האם בית הדין נדרש בעבר לחוות דעתו בסוגיות הנוגעות לכיבוש במסגרת ההליך של חוות דעת מייעצת?

לאורך השנים נדרש בית הדין במספר הזדמנויות במסגרת ההליך של "חוות דעת מייעצת" לדון בהיבטים המשפטיים של כיבוש ושלטון של מדינה אחת בשטח שמעמדו שנוי במחלוקת. כך למשל, בית הדין קבע בשנת 1971 כי הנוכחות המתמשכת של דרום אפריקה בנמיביה היא בלתי-חוקית, וכי דרום אפריקה מחויבת להסיג את שלטונה מנמיביה באופן מיידי ("immediately") ולסיים את כיבוש השטח.

לעומת זאת, בית הדין בחר בניסוח אחר בשנת 2019 עת קבע כי בריטניה מחויבת לסיים את השלטון שלה באיי צ'אגוס מהר ככל הניתן ("as rapidly as possible") וכי כל המדינות החברות באו"ם מחויבות לשתף פעולה עם האו"ם כדי להשלים את תהליך הדה-קולוניזציה של מאוריציוס.

מהן התוצאות האפשריות של חוות הדעת של בית הדין? אלו השלכות יכולות להיות לחוות הדעת מבחינת ישראל?

על-סמך ניסיון העבר, לרבות בהקשר של ישראל, ניתן להעריך בזהירות, כי חרף הקריאה של ישראל ושל מדינות נוספות לבית הדין שלא להידרש לגופן של השאלות של העצרת הכללית, בית הדין לא יימנע מדיון לגופן של לפחות חלק מן השאלות הללו.

עם זאת, קשה להעריך אם בית הדין יידרש לגופן של כלל השאלות שהוצגו לו, וכיצד יפסוק לגביהן.

כאמור, נראה שהרשות הפלסטינית, וכן מדינות רבות נוספות שצידדו בעמדתה, מקווים כי בית הדין יקבע שעצם הנוכחות הישראלית ביהודה ושומרון ובמזרח ירושלים, היא בלתי חוקית. יצוין, כי כיבוש צבאי כשלעצמו, אינו מצב בלתי-חוקי במשפט הבינלאומי. הפלסטינים ותומכיהם מקווים לשכנע את בית הדין כי המאפיינים של השליטה הישראלית – בדגש על המשך הארוך שלה ופעולות שנעשות בחסותה כגון הקמת התנחלויות – מביאים למסקנה כי שליטה זו הינה בלתי-חוקית ועל-ישראל לסיימה באופן מידי. עוד הם מקווים כי בית הדין יקבע שמדינות אחרות מחויבות משפטית להימנע מפעולות שעשויות לתמוך במדיניות ובפעולות של מדינת ישראל.

נשאלת השאלה גם כיצד יתייחס בית הדין לרצועת עזה. כאמור, פניית העצרת הכללית לבית הדין נעשתה לפני המלחמה הנוכחית, כמו גם מרבית ההגשות של הצהרות של מדינות וארגונים בינלאומיים.

גם אם שופטים כותבים חוות דעת מיעוט או יחיד גם בהקשר של הליך חוות דעת מייעצת, לעתים בית הדין חותר להשגת הסכמות רחבות ככל שניתן בין שופטיו. גישה זו עשויה להביא לכך שבית הדין יימנע מדיון לגופן של חלק מן השאלות, או שיתספק בקביעות עמומות מבחינה משפטית.

אשר להשלכות האפשריות של חוות הדעת מבחינת ישראל ומדינות אחרות: כאמור, חוות הדעת איננה מחייבת מבחינה משפטית. בנוסף, ביחס להיבטים מסוימים, כמו חוקיות ההתנחלויות, בית הדין כבר חיווה דעתו בעבר. עם זאת, ככל שחוות הדעת תכלול קביעות משפטיות ביחס לחוקיות של היבטים מסוימים של מדיניות או פעולות ישראל, עשויות להיות להן השלכות של ממש באופן עקיף. כך למשל, קביעות כאלו יכולות להשליך על המדיניות של בעלות בריתה של ישראל ביחס להתנחלויות, על מדיניות תובע בית הדין הפלילי הבינלאומי בחקירה הפלילית שהוא מנהל ביחס לסכסוך הישראלי-פלסטיני (אשר מדיניות ההתנחלויות היא אחד המוקדים שלה). קביעות אפשריות בחוות הדעת המייעצת יכולות, כאמור לעיל, גם להשפיע על החלטות שיפוטיות של שופטי בית הדין הפלילי הבינלאומי, של טריבונלים בינלאומיים אחרים, וכן גם על בתי משפט מדינתיים בתיקים שקשורים לפעולות ישראל (למשל, בהקשר של מכירת אמצעי לחימה לישראל).

לקביעות של בית הדין עשויות להיות גם השלכות עקיפות על היכולת של מדינת ישראל לקיים יחסים ושיתופי פעולה מסחריים, תרבותיים ומדעיים עם מדינות אחרות, במיוחד כאשר שיתוף הפעולה חל גם עם אירועים או אנשים באזור יו"ש ומזרח ירושלים. כך למשל, ככל שבית הדין יקבע כי מדינת ישראל מחילה מדיניות אפרטהייד ביהודה ושומרון, הדבר עלול לתת רוח גבית לתנועת ה-BDS ומאמצים של גורמים שונים להחרים את מדינת ישראל וגורמים ישראלים בהקשרים שונים.

ה"משפטיזציה" והבינאום של הסכסוך הישראלי-פלסטיני עלולים להשליך גם על יחסי ישראל והפלסטינים, ולהגביר עוד יותר את המתח הפוליטי בין הצדדים.